

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Redakcja i Administracja: JAGIELLOŃSKA 3,
Telefon 99. Czynne od godz. 9—4 popoł.
Naczelny redaktor przyjmuje od 2—3 popoł.
Redaktor działu gospodarczego przyjmuje
od 8—9 wiecz. Rękopisów Redakcja nie zwraca.
Konto czekowe P. K. O. 80.750.
Drukarnia — ul. św. Ignacego 5. Tel. 893.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetry taksówce—25 gr., za tekstem—10 gr., ogłoszenia mieszkaniowe—10 gr. (za wiersz petiowy) kr. nika rekj nadesłane—30 gr. (za wiersz redakcyjny), dla poszukujących pracy—50% zniżki, ogł. cyfrowe i tabelowe o 20% drożej, ogł. z zastrzeżeniem miejsca 10% drożej. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, na IV stronie 10-cio łamowy. Administracja zastrzega sobie zmianę terminów ogłoszeń.

PARTJA PRACY.

Zarząd Wojewódzki w Wilnie ma zaszczyt zawiadomić, że WALNE ZGROMADZENIE CZŁONKÓW

odbędzie się dnia 9 października 1927 r. o godzinie 4 popoł. w lokalu Zarządu w Wilnie, ul. Zawalna 1, z następującym porządkiem obrad:
1) Zagajenie, 2) sprawozdanie Zarządu z dotychczasowej działalności, 3) sytuacja polityczna, 4) Wszechpolski Kongres Partii Pracy, 5) sprawy organizacyjne, 6) wolne wnioski.
UWAGA: Zaległe składki członkowskie można wpłacać w Sekretarjacie, Zawalna 1, od 10 rano do 3 popołudniu i od 5-ej do 8-ej wiecz. oraz przy wejściu na Walne Zgromadzenie.

Na właściwy tor.

A więc stosunki polsko-litewskie wkraczają w swe najbardziej niebezpieczne stadium chyba dla uświadomienia, że w stadium tem dłużej już trwać nie można i musi być znalezione wyjście do ich normalnego rozwoju.

Nie może być bowiem stanem normalnym bicie w Litwie Polaków, a Litwinów w Polsce dla rozwiązania zawlego problemu stosunków politycznych dwóch sąsiadujących z sobą krajów, związanym tysiącami węzłami nietylko tradycyj historycznych ale i realnych interesów współczesnych.

Gdy pierwsze nadeszły wiadomości o ponownych próbach likwidacji szkolnictwa polskiego na Litwie, prasa nasza nacjonalistyczna zażądała odwetu na szkolnictwie litewskim w Polsce.

Wystąpiliśmy stanowczo przeciw tym żądaniom, uważając je za bezcelowe i szkodliwe. Niosą one niebezpieczeństwo wyładowania energii w kierunku najmniejszego oporu rozmiągającym się z istotą zagadnienia polsko-litewskiego.

Bo przecież nie o robienie „nałość” swemu współobywatelowi Litwinowi tu chodzi, za przykroci czynione przez rząd litewski Polakowi za miedzą, a rozwikłanie całego spłotu stosunków, których problem szkolny jest tylko jednym z epizodów.

I nic tu nie pomogą wysiłki rozmaitych agurów nacjonalistycznych, aby wlotczyć ten wielki i ważny problem dla Polski w ramki sadystycznych operacji. Strach przed całością z gadnienia wieje ze szpalt wtorkowego „Kurjera Warszawskiego”, strach przed powagą wydarzeń, które nieś może i przed wysiłkiem, na który państwo polskie zdobyć się będzie musiało. O „drobny zabieg chirurgiczny” — woła naczelny redaktor organu kultury warszawskiej nawyklej do perwersyjności wyobrażeń.

Stosunki polsko-litewskie, według tego organu, nie są wcale „nie do wytrzymania”. Zdawało by się nawet, że są sielskie-anielskie. „Nie tkwią” dla tego organu kultury z Krakowskiego Przedmie-

ścia w stosunkach polsko-litewskich „żadne prawdziwe żywotne interesy państwowe Polski”. Słowem, twierdzi, „możemy czekać” i bić swego Litwina, choć przynajmniej słuszność Waldemarowski, że „czas pracuje przeciw zbliżeniu polsko-litewskiemu”, a jest to na rękę Niemcom. Ale o logikę tu trudno, gdy chodzi, aby kogós bić i aby to nic nie kosztowało. Z dziwną też lekkomyślnością traktuje cały ten „konflikt szkolny” również cała prasa warszawska. W całej powodzi artystów na temat rozgrywających się wypadków napotkaliśmy całą szereg napuszonych, czasem bladeńskich lub humorystycznych, ale ani jednej głębszej myśli i poważniejszego ujęcia zagadnienia.

Ze swej strony chcemy tu raz jeszcze podkreślić, cośmy już raz na samym początku stwierdzili, że sprawa szkolnictwa polskiego w Litwie jest tylko fragmentem całokształtu nienormalnych stosunków polsko-litewskich i w całokształcie tych stosunków winna być rozwiązana.

Jak już wczoraj stwierdziliśmy przykre są represje, stosowane do własnych współobywateli. Sądymy, iż rząd się nie łudzi, że tem się zagadnienie wyczerpie, przypuszczamy, że jest to może próba doprowadzenia dotychczasowego „stanu wojny” z Litwą do absurdu, dla tegoż poglądownego unacocnienia. Żywnym nadzieję, że rząd całą wagę dla państwa rozwiązania zagadnienia polsko-litewskiego docenia i w rezultacie zkcji przez siebie prowadzonej doprowadzi do takiego układu stosunków, aby nadal ani polityka exterminacyjna z jednej strony nie była możliwa, ani odwetowa z drugiej wydawała się konieczną — i stosunki obu narodów weszły raz w stadium normalnej i życzliwej współpracy.

Zdajemy sobie sprawę, że dla osiągnięcia tego celu wypadnie może użyć środków bardzo drastycznych, ale odczute powinny być one nie po tej, a po tamtej stronie granicy, tam bowiem znajduje się partner nieuniknionej rozgrywki.

Akademicy przeciw gwałtom litewskim.

Do ogółu polskiej młodzieży akademickiej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Przez cały czas istnienia Uniwersytetu Wileńskiego dochodziły nas w różnych odstępach czasu wiadomości z zakordonu o szykanach wszystkicho co polskie, o ucisku ludności polskiej przez szowinistyczne rządy litewskie.

Przed paru dniami zaalarmowani zostaliśmy rozpaczliwym listem więzionych nauczycieli powszechnych szkół polskich, z t. zw. „Obozu koncentracyjnego” w Wornjach, z prośbą o ratunek.

My, jako młodzież akademicka, zdając musimy sobie sprawę z niebezpieczeństwa, jakie spotyka rodaków naszych na Litwie, — z grozy zniszczenia szkolnictwa polskiego.

Drogi każdemu Polakowi imię polskie i godło, stale i systematycznie jest przez szowinistów litewskich poniewierane. — To też jako młodzież akademicka Wszechnicy Batorowej o wielkich tradycjach Filaretów i Filomatów, rdzennie związani z Ziemią Wileńską, dać musimy w imię bezstronnej słuszności wyraz swemu oburzeniu przeciwko gwałtom litewskim. Wszyscy akademicy Polacy winni wziąć udział w gwałtownym protestacyjnym, organizowanym przez całe społeczeństwo polskie bez różnicy przekonań w dniu 9 X r. b. o godz. 13-ej w Sali Miejskiej.

Obecnością swoją podkreślić musimy jednolity z całym Narodem Polskim Protest i oburzenie przeciwko ciemiężcom litewskim.

Wszyscy na wieść!

Dalsze retorsje w stosunku do Litwinów.

W uzupełnieniu wczorajszych wiadomości o aresztowaniach wśród miejscowych działaczy litewskich, przeprowadzonych w odpowiedzi na represje i tortury Polaków na Litwie, w dniu dzisiejszym otrzymujemy szczegóły represyj, zastosowanych z polecenia rządu nocy ubiegłej.

Dalsze areszty w pow. wil.-trockim.

Jak już podawaliśmy, onegdaj władze aresztowały ks. Korwalisa i ks. Rukasa. Nocy ubiegłej aresztowano ks. Ambrożego Jakowaniśa oraz nauczycieli szkół T-wa „Rytas”, Stanisława Kozłowskiego i Józefa Kozakowicza.

W województwie białostockim.

Prawie jednocześnie nadeszła do Wilna wiadomość o aresztowaniach w woj. białostockim, gdzie w nocy z 5 na 6 b.m. władze aresztowały 40 osób, a wśród nich znaleźli się także ks. Dworanowski, proboszcz parafii w Sejnach oraz ks. Szymelun z parafii Ratnica.

W innych województwach.

Na terenie województwa nowogródzkiego dalszych aresztowań nie było, jak również nie aresztowano nikogo w woj. poleskiem, gdzie, jak wiadomo, element litewski prawie że nie istnieje.

Wileńska prasa litewska.

W dniu wczorajszym wyszły też kolejne numery gazet litewskich, a między innymi i „Vilniaus Aidas”. Charakterystycznym jest, iż Litwini, ani jednym słowem nie wspominają na łamach swej prasy o ostatnich zarządzeniach rządu polskiego.

Na Łukiszkach.

Jednocześnie Litwini miejscowi zorganizowali pomoc materialną dla uwiezionych, którzy, jak wiadomo, wszyscy zostali przewiezieni do więzienia na Łukiszkach.

Bezpo-radnie od władz więziennych dowiadujemy się, że wszyscy uwiezieni zachowują się spokojnie i regularnie są zaopatrywani w żywność przez znajomych i przyjaciół nie korzystając prawie zupełnie z więziennych porcji żywnościowych.

Praca Komitetu Litewskiego funkcjonuje normalnie.

Jak już podawaliśmy areszty i masowe zamknięcie szkół T-wa „Rytas” początkowo — mimo, iż całe społeczeństwo litewskie w Wilnie było na kroki odwetowe rządu polskiego przygotowane — wywołało zrozumiały popłoch i konsternację.

Obecnie „post factum” Litwini wileńscy postanowili prowadzić dalszą nieprzerwaną pracę, jak kulturalno oświatową, tak i polityczną, oczekując, iż rząd litewski w zrozumieniu strat i krzywd doznanych przez ludność litewską Wileńszczyzny na skutek bezcelowego torturowania Polaków na Litwie, co zmusiło rząd polski do zastosowania retorsji — cofnie swe ostatnie zarządzenia i w ten sposób umożliwi Litwinom wileńskim dalszy rozwój narodowościowy w granicach ustaw Rzecz. Polskiej. To też pracy nie zaprzestano, a to tembardziej, iż część członków „Komitetu Litewskiego” wraz z jego prezesem dr. Olsejko znajduje się na wolności.

Nowa fala terroru na Litwie.

W ostatniej chwili rozeszła się po mieście niepokojąca pogłoska nie potwierdzona ze sfer urzędowych, o dalszych gwałtownych represjach rządu kowieńskiego, stosowanych na szeroką skalę nietylko w stosunku do ludności polskiej, ale i ludności żydowskiej, oraz do Niemców kłajpedzkich.

Uporczywie krążące pogłoski wywołały silne niezadowolenie i wzburzenie ludności żydowskiej w Wilnie, która, jak słychać, w razie potwierdzenia się tych pogłosek, powęźmie wspólnie z całą ludnością Wilna akcję protestacyjną. Ze strony władz zapewniono nas również, że rząd powęźmie wszelkie możliwe środki, celem zapewnienia ludności polskiej w Litwie swobodnego rozwoju kulturalnego, przynajmniej w ramach Konstytucji litewskiej i nie cofnie się przed dalszymi aresztami, lub masowym wysiedlaniem, mimo iż przesiedlanie ludności litewskiej nigdy nie leżało w intencjach rządu Marszałka Piłsudskiego.

Konferencja p. wojewody z nac. Wydz. Bezp. M.S.W. w sprawie aresztów.

W dniu wczorajszym p. wojewoda wileński przyjął bawiącego od kilku dni w Wilnie naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych p. Kaweckiego, z którym odbył dłuższą konferencję na temat ostatnich aresztowań wśród Litwinów i zamknięcia 30 litewskich prywatnych szkół.

Litewski działacz socjaldemokratyczny nie będzie wydalony.

Jak już podawaliśmy we wczorajszym numerze władze bezpieczeństwa aresztowały onegdaj między innymi Pawła Karazję, wybitnego działacza socjaldemokratycznego na terenie wileńskim i profesora seminarjum nauczycielskiego, zamkniętego ostatnio przez władze.

P. Karazja był jedynym, którego władze bezpieczeństwa, jako niemającego obywatelstwa polskiego postanowiły wydalzić z granic Rzeczypospolitej do Litwy jako „uciążliwego cudzoziemca”.

Wczoraj więc o godzinie 3-ej popołudniu Karazja pod eskortą policji został sprowadzony na dworzec kolejowy, skąd znowu pod eskortą P. P. odtransportowany miał być do granicy.

Ponieważ jednak Karazja jest z przekonania socjaldemokratą i jako taki ustosunkowuje się do rządu Waldemarasa negatywnie zachodziła obawa, że z chwilą przekroczenia granicy litewskiej zostanie przez pałkarzy Waldemarasa aresztowany i podzieli los setek a nawet tysięcy innych socjaldemokratów.

Nic więc dziwnego, że znalazło się kilka osób z pośród miejscowych demokratów i kilku Litwinów a między innymi dr. Sztafelis, którzy interwenjowali w tej sprawie u p. wojewody.

Pan wojewoda po skomunikowaniu się z p. vice-premjerem Bartlem decyzję wysiedlającą Karazję cofnął. Karazja więc wrócił z pół drogi i w ten sposób uniknął strasznego losu, jaki go czekał w Litwie pod rządami ciemiężców Waldemarasa i Smetony.

Wiadomości polityczne.

Projekt unifikacji sądownictwa w Polsce.

(Telefon. od wł. kor. z Warszawy).

Jak się informujemy Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało projekt rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, który unifikuje sądownictwo w całej Polsce.

Między innymi projekt ten przewiduje zgodnie z Konstytucją obieralność sędziów pokoju, jak również instytucji sądów przysięgłych.

Projekt reguluje również pobory sędziów.

W chwili obecnej projekt ten jest przedmiotem międzyministerjalnych narad i prawdopodobnie wkrótce ukaże się w postaci rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Wycieczka Polaków z Westfalii.

(Tel. od wł. kor. z Warszawy).

Onegdaj rano przybyła do Warszawy wycieczka Polaków z Westfalii w Nadrenji w liczbie 60 osób.

W skład wycieczki wchodzi przeważnie młodzież robotnicza. Wielu wśród nich urodziło się i wychowało na obczyźnie tak, że kraj ojczysty będzie oglądało po raz pierwszy.

Wycieczkę przyjmie Zw. Obrony Kresów Zachodnich.

Z całej Polski.

Aresztowanie 80 komunistów w Krakowie.

KRAKÓW, 6.X. (Pat). Po dłuższej obserwacji władze policyjne wpadły na trop akcji związku młodzieży komunistycznej na terenie Krakowa. Związek młodzieży komunistycznej, z polecenia władz partyjnych, zwołał na Panieńskich Siwach zebranie, w którym wzięło udział około 80 ciu osób. Miało ono na celu wzmocnienie działalności antypaństwowej i wykorzystanie świąt żydowskich dla celów propagandy anty-religijnej. Aresztowano prawie wszystkich uczestników zebrania, przyczem znaleziono obfity materiał obciążający.

Spelnij swój obowiązek!

IX-ta Olimpiada 1928 r. będzie wielką próbą sił polskiego sportu. Na IX Olimpiadzie wywalczymy dla Polski miejsce odpowiadające jej wielkości i potędze.

Przyczyn się do zwiększenia szans narodowej reprezentacji.

Polski Komitet Olimpijski

Prusy przygotowują drugą wojnę światową.

a) Zakusy przeciw traktatowi wersalskiemu.

Przed wrześniowym zebraniem Ligi Narodów, z poważnych źródeł niemieckich podawano wiadomość, że dyplomacja niemiecka zamierza na tej sesji wysunąć zagadnienie powiększenia zbrojeń Rzeszy powyżej granic, ustalonych przez traktat wersalski. Miało to nastąpić w formie odwołania się do rzekomego niewypełnienia artykułu traktatu wersalskiego, w którym ograniczenie zbrojeń niemieckich jest określone jako krok wstępny do powszechnego rozbrojenia. Ponieważ rozbrojenie to nie nastąpiło, Niemcy miały zamiar oświadczyć, że obecne ograniczenie traktatowe swoich sił zbrojnych nie uważają jako nadal ich obowiązujące. W tym duchu wypowiedział się też w połowie maja minister Reichswehry, dr. Otto Gessler, w artykule czasopiśmie „Wille und Weg“.

W oczekiwaniu takiego kroku Niemiec w Genewie, p. Carl Mertens ogłosił w jednym z ostatnich numerów tygodnika „Die Menschheit“ obszerny artykuł, pod tytułem: „Dalsze dowody tajnych, sprzeciwiających się prawu, przygotowań wojennych niemieckiego militarysty. Wymieniony publicysta, jak wiadomo, był pierwszym, który w tymże samym tygodniku odsonił projekty niemieckich kół wojskowych, zmierzające do takiej organizacji Reichswehry, by w przeciągu bardzo krótkiego czasu miały Niemcy bojowo zupełnie wywyczerzoną armię około pół miliona ludzi, i dostatecznie wywyczerzone siły zapasowe kilkumilionowej liczebności. Artykuł Mertensa jest odparciem urzędowych i półurzędowych zaprzeczeń, zwróconych przeciw jego pierwszym rewelacjom, a odparciem uzupełnionem nie tylko nowymi faktami, ale też podaniem źródeł.

b) Organizacja rezerw.

Powiększenie wojsk niemieckich, zaznacza p. Mertens, jest rzeczą postanowioną, a kół militarne pruskie przeprowadzenia tych zbrojeń wcale nie uzależniają od zezwolenia Ligi Narodów. W wywiadach z angielskimi dziennikarzami, minister Gessler powołuje się w tym związku na niedokonywanie powszechnego rozbrojenia, a w rozmowach z wybitnymi francuskimi osobistościami powołuje się na rzekome niebezpieczeństwo bolszewickie dla Niemiec. Powiększenie zbrojeń jest już w zupełności przygotowane w drodze nielegalnej. Przygotowanie to obejmuje organizację rezerw wojskowych i przeprowadza się w współpracy z narodowymi związkami zbrojnymi („nationale Wehrverbände“) przez ustanowienie zupełnie nielegalnych komend okręgowych („Bezirkskommando“), co wynika z wiadomości otrzymanych przez stronnictwo socjaldemokratyczne Reichstagu. Z rozmów dr. Gesslera z przewodniczącym rzekomo republikkańską organizacją „Reichsbanner“. Hoersingem, wynika, że dla tej roboty zainteresowano również i tę organizację. Żołnierze zapasowi są zorganizowani w kółach i związkach zbrojnych („Waffenring und Wehrverbände“), a na zjeździe tegorocznym Niemieckiego Koła Zbrojnego („Deutscher Waffenring“) stwierdzono, że takie skupienie umożliwiła szybka mobilizacja rezerwistów. Odezwy prasy wojskowej, konferencje międzyministerjalne, konferencje związków lotniczych są dowodem, że przy tej organi-

zacji rezerw szczególną uwagę zwraca się na dochówek lotniczych pilotów bojowych.

c) Organizacja lotnictwa.

Właśnie dziedzinie lotnictwa w Niemczech dostarcza jaknajliczniejszych wskazówek o systemie zbrojeń pruskiego militarysty. Całe niemieckie sportowe lotnictwo podane w ostatnich latach nowej organizacji, wyłącznie opartej na związkach militarystów. Lotnictwo sportowe pobiera rocznej subwencji 8 milionów marek złotych i jest podporządkowane przedsiębiorstwu „Deutsche Lufthansa“, pozostającemu pod wpływami Ministerstwa Reichswehry, dalej kół lotników wojennych („Ring der Kriegsfieger“) i Związku „Deutscher Lufthansverband“. Zebrania odbywają się w obecności zastępców Ministerstwa Reichswehry i Ministerstwa Komunikacji. Subwencjonowane są lotnicze eksperymenty i doświadczalna budowa samolotów; czysto militarnym celem służy fabryka Arado-Werft w Warnemuende. Kapitan student z Ministerstwa Reichswehry kieruje budową samolotów, sterowanych za pomocą fal elektrycznych („ferngesteuerte Flugzeuge“), którą prowadzi porucznik Drexler i dr. Dickmann.

Znamieniem jest, że niszczenie szkodników leśnych zapomocą gazów i chemikaliów, rozrzuconych przez samoloty, odbywa się z zachowaniem warunków wojennych. W Johannisthal albo w Roehchlin, na „tajnym“ lotnisku, oddanem do dyspozycji Reichswehry, odbywają się często pokazy samolotów typu wojennego. Do najbardziej zajmujących pokazów tego rodzaju należał na lotnisku w Tempelhof pod Berlinem, wiosną tego roku, pokaz samolotu Junkers K. 30 do zrzucania bomb („Bombenflugzeug“), który wznosił się w powietrze z wojennym obciążeniem i w manewrach na skalę wojenną wykazał swoją wysoką wartość bojową.

Na innym lotnisku odbył się pokaz samolotu komunikacyjnego („Verkehrslugzeug“) przy którym, dzięki stosownej konstrukcji, pomieszczenie pasażerskie w przeciągu kilku minut może być przemienione na pomieszczenie karabinu maszynowego.

Zamówienia Reichswehry na samoloty wojenne wykonywały dotychczas firmy: Heinkel, Luft-Fortzeug Gesellschaft, Caspar, Albatros i Junkers. Kierownikiem działu lotniczego w inspektoracie broni i sprzętu jest kapitan Student, szefem lotnictwa Reichswehry podpułkownik Wilberg. Osobne układy na wypadek wojny posiada Reichswehra z holenderską fabryką Fokkera i z fabryką Junkers-Rohrbach, które urządziły filie w Turcji. Stowarzyszenie „Wissenschaftliche Gesellschaft fuer Luftfahrt“ służy nie tylko przemysłowemu i naukowemu, ale też wojskowemu interesom lotnictwa. (Dok. nastąpi).

Z ZAGRANICZNYCH.

Za antyfaszystowską działalność.

RZYM, 6. X. (Pat). Komisja powołana do rozpatrzenia odwołania skazanych na deportację za działalność anty-faszystowską 5 u księży katolickich, odwołanie to odrzucono. Niewiadomo jeszcze, czy skazani będą przewiezieni na wyspy morza Tyrreńskiego czy też będą internowani w arcybiskupstwie Udine.

Moskwa sprzeciwia się ustąpieniu Rakowskiego.

MOSKWA, 6. X. (Pat). Radjostacja moskiewska komunikuje: Prasa moskiewska zamieszcza interwju Cziczerina dotyczące sprawy ambasadora Rakowskiego. Cziczerin oświadczył, że rząd sowiecki nie widzi żadnej podstawy do odwołania z Paryża Rakowskiego, którego energiczna i skuteczna działalność w kierunku dążenia do zbliżenia francusko-rosyjskiego posłużyła jedynie za pretekst do ataków i obelg ze strony prasy francuskiej, absolutnie niedopuszczalnych w stosunku do ambasadora innego państwa.

Żądanie odwołania Rakowskiego musi traktować opinia publiczna Sowietów nie inaczej jak tylko jako wrogi akt mogący pociągnąć za sobą bardzo ciężkie konsekwencje w zakresie stosunków między obu krajami.

Kroki tego rodzaju mogą się stać tembardziej niebezpiecznymi, gdy są czynione w naprężonej atmosferze międzynarodowej jak obecna, a zarazem na skutek gwałtownej i uporczywej kampanji prasy reakcyjnej na rzecz zerwania stosunków z Sowietami. Nie ulega wątpliwości — zakończył Cziczerin — że bez tej kampanji za zerwaniem stosunków, sprawa Rakowskiego w ogóle nie byłaby poruszana.

Metody walki z opozycją w Sowietach.

MOSKWA, (Pat). Prezydium komitetu wykonawczego kominternu i międzynarodowa komisja kontrolna w dłuższej odezwie ogłoszonej w moskiewskiej prasie uzasadnia sprawę wykluczenia Trockiego i Wujowicza z liczby członków władzy naczelnej międzynarodówki.

Odezwą oskarża ich o tendencje do rozbięcia partii i utworzenia czwartej międzynarodówki zbudowanej na zasadach trockizmu. Dalej odezwą w ostrej formie występuje przeciwko zarzutom opozycji jakoby władze sowieckie dążyły do Termodoru i do oparcia się na bogatym właścicielstwie t. zw. „kulakach“ oraz potępia współpracę opozycji rosyjskiej z ultra-lewym skrzydłem komunizmu niemieckiego i francuskiego.

Odezwą nazywa szliwistą plotką twierdzenie Trockiego, że rząd sowiecki zamierza zrzec się monopolu handlu zagranicznego i wytyka opozycji, że w walce z istniejącymi władzami sowieckimi posługuje się inteligencją burżuazyjną, pozostającą w ściślejszej łączności z ciemnymi, politycznie podejrzanimi i jawnie antysowieckimi sferami.

Waldemaros o zagadnieniach polityki zagranicznej i wewnętrznej.

KOWNO, (Ate.). Waldemaros po powrocie udzielił prasie obszernego wywiadu.

Stosunki niemiecko-litewskie znajdują się na najlepszej drodze. Wszystkie sprawy sporne, dotyczące Kłajpedy zostały pomyślnie rozstrzygnięte podczas konferencji z Stresmannem. Ostateczne rokowania o traktat handlowy rozpoczną się jeszcze w tym roku.

Realizacja związku bałtyckiego w obecnej chwili jest nieaktualna. Największą trudnością jest brak ustalonej granicy Litwy z Polską. Co się tyczy pogłosek o tajnych konferencjach ministrów Spraw Zagranicznych w Genewie—Waldemaros oświadczył, iż takie konferencje nie odbywały się.

Waldemaros odmówił bliższych wyjaśnień w sprawie konkordatu między Litwą i Watykanem, oświadczając tylko, iż został on zawarty na zasadach podobnych, jak konkordat Watykanu z Polską. Zdaniem Waldemarosa, konkordat nie potrzebuje być ratyfikowany przez Sejm, — wystarczy ratyfikacja prezydenta i rządu.

Co się tyczy stanowiska części prasy litewskiej, która atakuje represje polityczne na Litwie, Waldemaros oświadczył, że dzienniki te pozostają pod wpływem Drugiej Międzynarodówki, która zresztą — jak twierdzi premier litewski — wzywa socjaldemokratów litewskich do powstania przeciwko rządowi.

Przygotowania w sprawie referendum są w pełnym toku. Rząd ma niezłomną nadzieję, że referendum wypadnie pod każdym względem korzystnie dla projektów rządowych. Być może, że udział ludności będzie stosunkowo niewielki. Niektórzy obliczają tylko 10 proc., — lecz liczba głosujących w tym wypadku nie odegra żadnej roli.

Prasa niemiecka o stosunkach polsko-litewskich.

BERLIN, 6. X. (Pat). Prasa tutejsza podaje obszernie głosy dzienników warszawskich o prześladowaniu szkolnictwa polskiego na Litwie. Niemieckie dzienniki demokratyczne „Vossische Zeitung“ i „Berliner Tageblatt“ podają wiadomości o zarządzeniach odwetowych w Wilnie, p. t. „Nowy kryzys w stosunkach polsko-litewskich“.

Mord polityczny w Bułgarii.

BIAŁOGRÓD 6. X. (Pat.) Według doniesień z Iztupu, wczoraj wieczorem został tam zamordowany u drzwi swego mieszkania, generał brygady Michaił Kowaczewicz. W chwili dokonania zbrodni, gen. Kowaczewicz rozmawiał z ks. Jewremowiczem.

Po pierwszych strzałach, które chybiły, sprawcy zbrodni dali 3 nowe strzały, które trafiły generała w głowę i serce, kładąc go trupem na miejscu. Korzystając z ciemności zamachowcy zbiegli. Zawiadomiona o zbrodni policja podjęła natychmiast posąg za zbrodniarzami, przyczem na drodze prowadzącej do Radowiszcz znaleziono bombę, którą sprawcy wyrzucili niewątpliwie dla ułatwienia sobie szybszej ucieczki.

Znaleziona bomba należy do znanego typu bomb komitady bułgarskich, co zdaje się dowodzić, zresztą obok innych oznak narzucających identyczne wnioski, że ma się tutaj do czynienia z nowym aktem teroru ze strony komitady bułgarskiej. Zamach wywołał powszechne oburzenie zarówno w Białogrodzie jak i w całym kraju.

Nowy przeciwnik Czang-Tso-Lina.

LONDYN, (Pat.). Z Pekinu donoszą, że nie biorący dotąd udziału w wojnie domowej Jen Szan, tuchun prowincji Szansi podjął ofensywę przeciwko Czang-Tso-Linowi.

nas bliska, zaczepiająca prawie o muzykę wiejską; ten względem decydujący powinien o łatwej popularyzacji; jednak tak nie jest. Naogół Walewski pisze trudno i stawia duże wymagania zespołowi. Nasze chóry wileńskie zapewne z tego powodu nie wykonują utworów Walewskiego — a szkoda, bo są to kompozycje prawdziwie piękne i interesujące.

Poza utworami wokalnymi Walewski napisał dwie opery: „Dole“ wystawianą przed kilku laty w Warszawie oraz „Pomstę Jontkowską“ (będącą dalszym ciągiem „Halki“) wystawianą obecnie z powodzeniem w operze poznańskiej. Z pomiędzy utworów wykonanych na koncercie „Echa“ na uwagę zasługują Walewskiego „Bajka o Kasi i Królówiczu“ do słów L. Rydla. W utworze tym osiągnął Walewski przepiękne efekty choralne, polegające częstokroć na znakomitem wyszukiwaniu pierwiastka ilustracyjnego. Fugato użyte przy słowach „gdy na łowy jechał“ stwarza zupełnie złudzenie jadącej kawkady jeźdźców. Refren „Oj Kasiu, Kasiu“, kończący pięć pierwszych zwrotek, powtarza się

Z PAŃSTW BAŁTYCKICH.

Prasa łotewska o wrażeniu wywołanym w Wilnie przez represję Waldemarasa.

RYGA, 6. X. (Ate). Prasa tutejsza zamieszcza obszernie doniesienie o Oddziale, jaki w Wilnie i całym społeczeństwie polskim wywołały prześladowania rządu litewskiego w stosunku do szkolnictwa

polskiego na Litwie. „Rigasche Rundschau“ i „Sozialdemokrat“ podają obszernie donieszenie z Wilna, streszczając stan opinii polskiej wobec represyj litewskich.

Nie było rokowań estońsko-sowieckich o pakt gwarancyjny.

TALLIN, 6. X. (Ate). Wbrew pogłoskom rosyjskiego dziennika, wydawanego w Berlinie, „Rul“, jakoby Sowiety poczyniły Estonii pewne ustępstwa, należy stwierdzić, iż twierdzenia te nie odpowiadają rzeczywistości.

Łotwa nie wysiedlała uczestników powstania w Tauragach.

RYGA, 6. X. (Ate). W związku z opuszczeniem Łotwy przez trzech uczestników powstania w Tauragach: Sołtanasa, Jurkietisa i Ulenisa — przedstawiciele prasy zwrócili się do rządu z zapytaniem, ile jest prawdy w tem, że uchodźcy litewscy byli zmuszeni do opuszczenia Łotwy, ponieważ rząd nie

chciał im udzielić azylu. Pogłoskom tym w sferach międzynarodowych zaprzeczają kategorycznie, twierdząc, iż emigranci litewscy zupełnie dobrowolnie opuścili Łotwę. Rząd łotewski miał rzekomo udzielić im prawa azylu bez żadnych zastrzeżeń.

Burzliwe posiedzenie estońskiej komisji spraw zagranicznych.

RYGA, 6. X. (Ate). „Jaunakas Zinas“ donosi z Tallina, że minister Spraw Zagranicznych Akele referował na komisji spraw zagranicznych całokształt zagadnień zewnętrznej polityki Estonii. W posiedzeniu wzięł również udział gen. Laitoner, który wygłosił referat w sprawach związanych z Ligą Narodów i ostatnią sesją genewską.

O posiedzeniu tem mówią, że miało przebieg bardzo burzliwy.

Przedstawiciele wszystkich stronnictw politycznych bardzo ostro krytykowali ostatni wywiad min. Akele, dotyczący państw bałtyckich. Mówcy wskazywali, iż min.

Polityka zagraniczna Finlandji.

GDANSK, 6. X. (Pat). Finlandzki minister Spraw Zagranicznych Voionmaa udzielił helsingforskiemu korespondentowi „Baltische Presse“ dłuższego wywiadu, w którym wniósł w wielkim zadowoleniu podkreślił fakt wyboru Finlandji do Ligi Narodów.

Głównym punktem programu finlandzkiego w Lidze Narodów jest walka o utrzymanie pokoju. Najważniejszym, zasadniczym i praktycznym zadaniem Ligi Narodów jest — zdaniem ministra Voionmaa — konstruktywna praca pokojowa. Następnie minister w sprawie stosunków Finlandji do państw skandynawskich i bałtyckich oświadczył między innymi, że Finlandja jest pod względem historycznym państwem skandynawskim, ale warunki polityczne sprawiły, że Finlandja łączy z państwami i narodami bałtyckimi wspólne interesy gospodarcze.

Szczególnie przyjazne stosunki łączy Finlandję z narodem estońskim. Istnieją również w pewnych sprawach politycznych wspólne interesy między obu tymi krajami. Minister zaznaczył jednak, że między Finlandją a Estonją niema żadnego sojuszu. Przed kilku laty czyniono zabiegi o stworzenie jednolitego frontu obejmującego Finlandję, Estonję, Łotwę, Litwę i Polskę.

Plan ten jednak spełnił na niczem. Pragniemy pozostać neutralni i nie chcemy szukać bezpieczeństwa naszego narodu i państwa w systemie sojuszu. Należy jednak podkreślić, że wolni i niepodległe państwa, które powstały

na terytorjum dawnej Rosji są wzajemnie zainteresowane w utrzymaniu swej wolności i samodzielności i ten wzajemny interes pragnąby rząd finlandzki uwidocznić w systemie sądów rozjemczych, obejmujących państwa bałtyckie łącznie z Finlandją, Polską, Niemcami i Rosją.

Chcemy pokoju — powiedział dalej, min. Voionmaa — i wszelkie zewnętrzno-polityczne awantury są z naszej strony zupełnie wykluczone. Nasza armia służy tylko celom obronnym. Zagranica musi jednak zrozumieć, że bez gwarancji nie możemy się rozbroić. Muszą być stwierdzone warunki bezpieczeństwa, a potem dopiero może nastąpić rozbrojenie. Bezpieczeństwo, postępowanie rozjemcze i rozbrojenie — te trzy sprawy tworzą jedno ciało i nie dadzą się w żaden sposób oddzielić.

Wielkie znaczenie polityczne ma — zdaniem korespondenta Balt. Presse — żądanie zrealizowania szeroko zakrojonego systemu rozjemczego obejmującego wszystkie państwa bałtyckie łącznie z Finlandją, Polską, Niemcami i Rosją. Ponieważ zbiorowa gwarancja angielsko-francuska jest niemożliwa, a system rozjemczy bez sankcji nie ma zbyt wielkiej wartości, ewentualny układ więc, jak zaznacza korespondent Baltische Presse, musiałby przewidywać zbiorową pomoc wszystkich państw uczestniczących w układzie dla zaatakowanego państwa, co wykazuje dziwną podobieństwo do dawnej idei bałtyckiego sojuszu obronnego.

Z muzyki.

Koncert poznańskiego chóru „Echo“.

Onegdaj mieliśmy sposobność usłyszenia poznańskiego chóru „Echo“, który zjechał do Wilna i na Wileńszczyznę nie tylko w celach okazania swych walorów artystycznych, lecz również mając na oku społeczne znaczenie organizacji choralnych w państwie. W tej ostatniej sprawie nasuwające się uwagi oraz informacje, co w tej mierze zrobiono, zamieścimy w najbliższym numerze.

Dziś zwrócimy uwagę wyłącznie na artystyczną stronę koncertu. W programie widniały nazwiska samych polskich kompozytorów, przyczem wykonane utwory możemy podzielić na trzy kategorie: o treści poważnej, żartobliwej oraz pieśni ludowe. (Klasyfikacja ta nie jest równoznaczna z wartościowaniem). Kompozytorzy reprezentowani, to: Żeleński, Lachman, Nowowiejski, z młodszych Rączka oraz niezrównany w tej dziedzinie Bolesław Wallek-Walewski. Ten o-

dzie czysty i pełny, zdołał wzbudzić na sali wysokie zainteresowanie, pomimo małego naogół zainteresowania naszego miasta dziedziną śpiewu choralnego; niezawodzący nigdy, pełno brzmiące basy stanowią prawdziwą ozdobę chóru. Głosy środkowe (tenor II i bas I) posiadają doskonale wyrobienie i pewność, co zwłaszcza dla modułu — ma decydujące znaczenie. I. udność np. modulacyjna „Bajki o Kasi“ Walewskiego jest znaczna; jednak dzięki czystości intonacyjnej głosów środkowych — akord naogół się nie zalamywał. Najbardziej stosunkowo przedstawiają się tenory I — ale z tem musimy się pogodzić jako z faktem najczęściej spotykanym w naszych chórach.

Całością bardzo artystycznie kierował znany muzyk p. Wł. Rączkowski, jako dyrygent doskonale i subtelny.

O poczynaniach gości w dziedzinie zorganizowania chórow na Wileńszczyźnie napiszemy niebawem.

Dr. Sz.

Życie gospodarcze.

Wzrost konsumpcji nawozów sztucznych.

Wysokość konsumpcji nawozów sztucznych jest jednym z wskaźników dobrobytu rolnika. Łączy się bowiem to z kwestią wysokości cen na ziemiopłodny oraz warunkami kredytu, dostępnego dla rolnika.

Te zaś 2 momenty są decydujące w stanie materialnym rolnika. To też w ostatnim czasie w związku z podniesieniem się cen na wytwory rolne oraz obniżeniem się stopy procentowej kredytów do 9 proc., daje się stwierdzić pewną poprawę w stanie gospodarczym rolnika.

Powyższa poprawa odbiła się w sposób wyraźny na ilości konsumowanej nawozów sztucznych w r. bieżącym.

Jak stwierdzają dane syndykatów rolniczych, ilość sprzedanych nawozów sztucznych przekroczyła w r. b. o 60 i więcej proc. ilość nawozów konsumowanych w r.

ubiegłym. Mimo to koła fachowe stwierdzają, iż Polska co do konsumpcji nawozów sztucznych jeszcze nie osiągnęła poziomu przedwojennego.

Obecna konsumpcja nawozów sięga według zdania fachowców, tylko 70 proc. poziomu przedwojennego.

To też i w dalszym ciągu należy się liczyć ze stałym rozwojem konsumpcji nawozów rolnych.

Rozwój ten niewątpliwie się objawi w miarę dalszej poprawy finansowo-gospodarczej rolnictwa.

Charakterystycznym jest, iż mimo bardzo znacznego wzrostu zapotrzebowania na nawozy sztuczne ceny na nie w r. b. miały naogół tendencję zniżkową.

Zjawisko to tłumaczy się pewną nadprodukcją w dziedzinie wytwarzania poszczególnych nawozów sztucznych (np. superfosfatów).

jestce pewnym popytem, który ogranicza się jednakże do wyrobów tańszych.

Ekspert polskiego szkła zagranicę spadł w ostatnim czasie do minimum. Obniżył się znacznie nawet wywóz galanterii szklanej, której stosunkowo szło najwięcej.

Można twierdzić, że obecny wywóz miesięczny wynosi co najmniej 10% eksportu z miesiąca stycznia b. r. Przyczyną tego zjawiska jest niewątpliwie brak dobrych traktatów handlowych. Wysokie cła zagraniczne uniemożliwiają eksport.

KRONIKA KRAJOWA.

— Prace komisji ankietowej.

W pierwszej połowie października b. r. zostaną ukończone sprawozdania z badań w przemyśle młynarskim, piekarskim i mięsnym. Sprawozdania te i wnioski, dotyczące racjonalizacji i potania produkcji w wyżej wymienionych gałęziach zostaną przesłane przez podkomisję rolniczo-spożywczą na pełną komisję ankietowej do zatwierdzenia i — w myśli ustawy — przedłożenia Radzie Ministrów.

Również w październiku podkomisja budowlana przystąpi do opracowania sprawozdań i wniosków, dotyczących przemysłu drzewnego, a badania w przemyśle naftowym, węglowym, metalurgicznym, włókienniczym i garbarskim zostaną ukończone. Wogóle można się spodziewać, że w tym czasie komisja ankietowa przystąpi do opracowania sprawozdań i wniosków, dotyczących najważniejszych gałęzi przemysłu.

Całkowite zakończenie jej prac nastąpi prawdopodobnie już w grudniu b. r.

RYNEK KRAJOWY.

— Z rynku nawozów sztucznych. Tegoroczny sezon w Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Chorzowie zaznaczył się wybitnym wzrostem produkcji. W okresie od 1.X. 1926 do 30.VIII. 1927 r. cyfra sprzedaży wyniosła 103.000 tonn, podczas gdy w tym samym okresie roku 1925/26 — 72.006 tonn. Według obliczeń zapotrzebowanie azotników na rok przyszły wyniesie 178.300 tonn, co znacznie przewyższy możliwość produkcji fabryki, która przy pełnym wyszkoleniu 5 pieców, wynosi około 144.000 tonn. Wskutek tego zarząd rozpoczął prace około rozszerzenia zakładu. Popyt na superfosfaty krajowe jest narazie niewielki, co przypisać należy po części znacznemu importowi tomasyny zagranicznej.

— Sprawa eksportu jaj zagranicę. W roku b. ożywił się znacznie wywóz jaj z Polski zagranicę. Przybrał on znacznie większe rozmiary, niż w roku ubiegłym. Jak zwykle, największe partie odchodzą do Niemiec i do Anglii.

Związek Spółdzielni Jajczarskich nie bierze udziału w wywozie tegorocznym. Organizacja ta, przygotowując się do planowej kampanii w roku przyszłym, zwróciła obecnie całą uwagę na zakładanie prowincjonalnych zbiorczych jaj, które w znacznym stopniu ułatwią rozstrzygnięcie kwestii prawidłowego eksportu.

— Z rynku szklanego. Sytuacja na rynku szklanym w ostatnim czasie jest niepomyślna.

Zbyt szkła butelkowego na rynku wewnętrznym, ze względu na silną konkurencję i brak popytu, przedstawia się nader słabo. Ceny zaś, pomimo podrożenia cen surowca, spadły nieco. Jest to jednak spadek chwilowy, przemijający, który wyrówna się niebawem po wzmożeniu zapotrzebowania. Decydujący wpływ na pogorszenie koniunktury na rynku szkła butelkowego wywarło stanowisko, zajęte od niejakiego czasu przez Państwową Monopol Spirytusowy, który ostatnio zakupuje bardzo mało nowego towaru, starając się ograniczyć skupem butelek używanych. Sezon szyb w tym roku zawiądnął na całej linii. W składach hut oraz hurtowników nagromadziły się poważne ilości, które muszą czekać na pomyślniejszą koniunkturę. Galanteria szklana, ze względu na zwykłe jesienne zakupy, cieszy się

Więści i obrazki z kraju

Fabryka fałszywych monet w pow. dołhinowskim.

Onegdaj organa policyjne na terenie pow. dołhinowskiego wykryły na szeroką skalę prowadzoną fabrykę fałszywego bilonu 50, 20 i 10 groszowego. Sensacyjnego wykrycia dokonano zupełnie przypadkowo.

Mianowicie podczas odbywającego się w Dołhinowie w ubiegłą środę targu aresztowano niejaką Klimontowicz mieszkankę wsi Rzeczki gm. dołhinowskiej, która usiłowała puścić w obieg fałszywe mo-

nety 50 groszowe. W parę godzin po aresztowaniu Klimontowiczowej policja przeprowadziła rewizję we wsi Rzeczki i wykryła w mieszkaniu Klimontowicz potajemną fabrykę fałszywego bilonu 20 i 50 gr. zaś w mieszkaniu kowala miejscowego Ili Grzegorza fabrykę bilonu 10 groszowego. W związku z wykryciem fabryki aresztowano jeszcze parę osób. Wszyscy aresztowani zostali osadzeni w więzieniu.

— NOWOGRÓDEK. Pierwsze zawody lekkoatletyczne. Niedawno zorganizowany w Nowogrodzku Powiatowy Komitet Wychowania Fizycznego i Przeposobienia Wojskowego pod przewodnictwem p. starosty J. Hryniewskiego energicznie zabrał się do pracy. Na pierwszym posiedzeniu wyłoniono poszczególne sekcje, a mianowicie: sportową, przysposobienia wojskowego, organizacyjną, finansową, propagandy i lekarską. Pierwszą do roboty stanęła sekcja sportowa przygotowując już teraz sporty zimowe, jak: narciarstwo, tyżwiarstwo i tor saneczkowy; kursy wychowania fizycznego, które mają się odbyć w czasie świąt Bożego Narodzenia, oraz organizując w ubiegłą niedzielę pierwsze w Nowogrodzku zawody sportowe.

Zawody te ze względu na warunki techniczne, jak brak odpowiedniego boiska i większej ilości wykwalifikowanych sędziów obejmowały tylko osiem konkurencji, a mianowicie: biegi na 100, 400 i 1500 mtr., skoki w dal i wwyż, oraz rzuty dyskiem, oszczepem i kulą. Do zawodów stanęło 35 zawodników z Policijnego Klubu Sportowego, Nowogrodzkiego Oddziału Związku Strzeleckiego, hufca szkolnego gimnazjum państwowego im. Adama Mickiewicza, drużyny harcerskiej oraz Towarzystwa Ochrony Zdrowia.

Naogół wyniki (które szczegółowo podajemy niżej) były nawet jak na pierwsze zawody dość słabe. Nic w ten dziwny, wszak było to „pierwsze” zawody. Ciekawe jest natomiast to, iż niektórzy zawodnicy posiadają względnie zupełnie dobrze opracowane style, np. przy skoku wwyż. Możliwym jest, że następane zawody będą dużo lepsze i przyniosą cały szereg nowych „rekordów” nowogrodzkie.

Wyniki zawodów były następujące: bieg na 100 mtr. 1) Jarmułowicz z Hufca Szkolnego 12,2 sek., 2) Wróblewski z P.K.S., 3) Krupienia z T. O. Z. Pchnięcie kula: 1) Delatycki (TOZ) 903 cm., 2) Sucharew (Huf. Szk.) 870 cm., 3) Huszczo (PKS) 789 cm. Rzut dyskiem: 1) Sucharew (H. Sz.) 24 mtr. 69 cm., 2) Małczak (PKS) 23 mtr. 80 cm., 3) Szmulewicz

(TOZ) 22 mtr. 97 cm. Skok wwyż: 1) Szmulewicz (TOZ) 143 cm., 2) Grzymała (TOZ) 143 cm., 3) Jarmułowicz (H. Sz.) 138 cm. Bieg na 400 mtr. 1) Jarmułowicz 60 sek., 2) Sadowski, 3) Bujak obaj ze Związku Strzeleckiego. Skok w dal: 1) Jarmułowicz 481 cm., 2) Grzymała 462 cm., 3) Charuta (PKS) 457 cm. Rzut oszczepem: 1) Jarmułowicz 33 mtr. 80 cm., 2) Delatycki 28 mtr. 35 cm., 3) Małczak 26 mtr. 41 cm. Bieg na 150 mtr. 1) Korewo (PKS) 4 min. 59 sek., 2) Wróblewski, 3) Sadowski ze Związku Strzeleckiego.

Obowiązki sędziów pełnili: pp. Cis-Bankiewicz, por. Jellinek, Wołciewski, Kowalski i Kowalik. Bezpośrednio za zawodach p. starosta Hryniewski wręczył zawodnikom nagrody pod postacią dyplomów i żetonów.

Podkreślić należy bardzo sprawną organizację zawodów, szybkie przeprowadzenie poszczególnych konkurencji bez niepotrzebnego oczekiwania i przerw.

— Wybór burmistrza w Smorgoniach. W dniu 4 października b. r. odbyły się w Smorgoniach wybory Magistratu. Burmistrzem wybrany został Mieczysław Kurczewski, który przeszedł głosami radnych z Klubu Ludzi Pracy. Nowoobрани burmistrz jest z zawodu felczerem i znany jest smorgoniańskim, jako znawca stosunków lokalnych i gospodarki miejskiej. Z przekonania demokracja. Ławnikiem obrany został Żyd.

— Samobójstwo. W dniu 30 ub. m. o godz. 10 w zaśc. Bortkiszki, gm. smołwieńskiej, powiesił się Piotr Karcanow, lat 24. Przyczyna samobójstwa — nieporozumienie rodzinne.

— Gmina niemieczyńska przoduje w ofiarności. Onegdaj nadeszły do odnośnych władz komunalnych powiatu wileńsko-trockiego szczegółowe sprawozdania z wyniku zbiórki w czasie „Tygodnia Lotniczego” na terenie powiatu. Jak wynika z dotychczas uzyskanych materiałów gmina niemieczyńska przoduje w ofiarności, gdyż zajęła pierwsze miejsce pod względem wysokości uzbieranej na rzecz naszego lotnictwa gotówki. W ciągu tygodnia uzbierano w gminie 911 zł. 50 gr.

Muzyka fal eteru.

Przed paru tygodniami donosiliśmy w krótkiej notatce, iż prof. fizyko-technicznego instytutu w Leningradzie, p. Theremin wynalazł instrument muzyczny, zwany aerofonem, gdzie do wytwarzania fal dźwiękowych zostały zaprzęgnięte fale elektromagnetyczne; w ten sposób stworzył śpiewające radio.

Prof. Theremin przyjechał obecnie do Berlina i przedstawił produkcję swojego aparatu w jednym z tamtejszych instytutów muzycznych. Produkcja ta zrobiła głębokie wrażenie na wszystkich znawcach muzyki. Technicznie polega ona na tem, że grający na tym instrumencie jedną ręką trzyma aerofon, a drugą ręką abliża i oddala od niego. Aerofon jest aparatem wysyłającym promienie radio, a wskutek owych ruchów ręki powstaje mniejsze lub większe zagęszczenie owych fal, które się manifestuje w postaci dźwięków. Dźwięki te mają być niesamowicie, piękne. Oto jak naprzykład określa swoje wrażenia słynny śpiewak Slezak:

„Produkcje prof. Theremina robiły na mnie obrzmienie wrażenie, ponieważ ten genialny wynalazek daje pole do niesłychanych możliwości. Stoł się jak przed cudem, gdy człowiek chwyta powietrze rękami i z tej ilości wyczarowuje tony, które są bezprzykładne, wspinał, jakich żaden istniejący instrument nie jest w stanie wydobyc”.

Prof. Otterino Respighi pisze o znaczeniu aerofonu dla orkiestry, co następuje:

„Nie chcąc być prorokiem, mogę już dzisiaj powiedzieć, że apa-

rat Theremina będzie miał wielkie znaczenie dla orkiestry. W każdym razie z tym instrumentem zarówno ludzki słuch, jak i kompozycja, będą musiały się zupełnie przelać i dostosować do nowych warunków, ponieważ aerofon wprowadził do muzyki ćwierć tonów, ósemki, a nawet szesnastki. Dotychczas zaś, jak wiadomo, kompozytorzy nie wychodzili poza pół tony”.

Profesor muzyki Zadora podniósł estetyczną stronę nowego instrumentu:

„Taka forma muzycznej sztuki instrumentalnej, która zapewnia zupełną swobodę ciała i pozwala równocześnie wyrazić walory swobodnego ruchu ręki, może być uważana za estetycznie doskonałą. Instrument Theremina, który nie zna prawie przeszkód materialnych i w którym jedyną trudnością techniczną będzie odpowiednio nastrojona dusza osoby grającej, jest idealną formą muzycznego wyrazu. Fortepian naprzykład wymaga bardzo wielkiej siły fizycznej, wskutek tego osoby jej pozbawione nie mogą należycie oddać piękna tego instrumentu. Tymczasem przy aerofonie wysiłek fizyczny jest minimalny. Regulowanie tonów przy pomocy poruszenia ręki będzie dokumentować smak i artystyczną równowagę grającego”.

Czy instrument prof. Theremina wyprze inne instrumenty, jest obójtem. Rozstrzyga tutaj tylko stopień intensywności, z którą zbliżamy się do pewnego obszaru sztuki. Chwytanie muzyki z powietrza wydaje mi się piękniejszym i bardziej celowym, aniżeli stwarzanie jej mechanicznie.

Nowa organizacja podatkowości miejskiej.

Wywiad z szefem Sekcji Finansowej Magistratu m. Wilna p. Żejmą. Zainteresowani całokształtem gospodarki miejskiej, a głównie najważniejszym i najbardziej skomplikowanym jej działem: mianowicie finansowym, pragnąc ogół społeczeństwa zaznajomić z postępem, jaki się w tej dziedzinie dokonał, zwróciliśmy się w dniu wczorajszym do szefa Sekcji Finansowej Magistratu m. Wilna p. Żejmy o udzielenie krótkiego wywiadu, prosząc jednocześnie o poinformowanie nas w sprawie reorganizacji Wydziału Finansowego.

Nasz interlokutor na cały szereg postawionych mu pytań, zaczął rozwijać kolejno i z wolna zaznajamiając nas z najbardziej charakterystycznymi, mającymi ogromne znaczenie dla całej ludności m. Wilna, reformami w tej dziedzinie, od podważając kolejno na pytania.

— Jak wady leżały dotychczas u podstaw organizacji podatkowości?

Wiele było wad, głównie jednak wadliwym był podział Sekcji Finansowej na referaty podatku od lokali, podatku od nieruchomości, podatku od widowisk, szynków, hoteli, przedmiotów zbytku i t. p.

Przy tym podziale płatnik, mający np. sklep, nad którego drzwiami widniał szylt, sprawy swe załatwiał musiał w paru referatach i narażony był na utrudnienia, a częstokroć bezskuteczne kolatanie od pokoju do pokoju, od referatu do referatu. Sprawa jednego płatnika walcowaną była nieraz we wszystkich referatach, a nieraz narzekaniom i skargom nie było końca.

— Jak usunąć te wady? Obecnie reorganizacja nie tylko sekcji, ale i strony technicznej całej podatkowości, zaprojektowana już przed paru miesiącami a częściowo wprowadzona w życie z dniem 15 sierpnia b. r. przy przekształceniu referatu egzekucyjnego, idzie w tym kierunku, by do Nowego Roku wprowadzić i zorganizować w miejsce uprzednio istniejących referatów dla podatków bezpośrednich terytorjalne, mianowicie tyle referatów ile jest okręgów policyjnych czyli sześć referatów, oraz referaty: podatku pośredniego i egzekucyjny.

W ten sposób dla całej masy około czterdziestupięciu tysięcy płatników podatków zostanie wprowadzone ogromne udogodnienie, gdyż wszystkie sprawy poszczególnego płatnika zamieszkałego w danym okręgu policyjnym skupiać się będą w jednym referacie, zaś

Rozbudowa Wilna.

Pożyczki na wznoszenie domów robotniczych.

Zgodnie z zapowiedzią w dniu 4 b. m. odbyło się w gmachu Magistratu m. Wilna pierwsze posiedzenie nowoobranego Komitetu Rozbudowy. Po odcytnianiu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast i zaznajomieniu się obecnych z obowiązującymi przepisami, dotyczącymi działalności Komitetu Rozbudowy — zebrani postanowili z pozostałych do dyspozycji Komitetu 400.000 zł. wyasygnować 300.000 zł. na dokończenie rozpoczętych budowli, resztę zaś w kwocie 100.000 zł. przeznaczyć na drobne remonty domów.

W spadku po byłym Komitecie Rozbudowy pozostało szereg opracowanych wniosków, co do akcji rozbudowy Wilna. Wnioski te nowy Komitet postanowił poddać rewizji.

Przechodząc do omówienia zamierzeń nowego Komitetu Rozbudowy zaznaczyć należy, iż w pierwszym rzędzie nosi się on z myślą o poparciu budowy 1, 2 i 3 pokojowych mieszkań z tem, że będą one miały wszystkie nowoczesne wygody. Rozważano przytem jakiej wysokości mają być te domy — parterowe, czy też piętrowe.

W rezultacie dano pierwszeństwo budowie domów parterowych cztero-mieszkaniowych. Przemawiają bowiem za tem względy sanitarne, choć z drugiej strony są one kosztowniejsze.

Podnieść również należy, iż Komitet postanowił udzielać jaknajdalej idącej pomocy wszelkim zrzeszeniom robotniczym, któreby wyraziły chęć wznoszenia nowych za-

gospodarka miejska zostanie niezwykle uproszczona, jak np. przy egzekwowaniu podatku ściąganego uprzednio przez poszczególne referaty, a obecnie tylko przez referat egzekucyjny. Świadczy o tem statystyka choćby tylko za dwa ostatnie miesiące.

Oto w lipcu przy zatrudnieniu aż 43 sekwestratorów ściągnięto około 135 tysięcy złotych; w sierpniu przy 42 sekwestratorach Magistrat ściągnął około 116 tysięcy zł., a już we wrześniu przy zaledwie 28 sekwestratorach 193.559 złotych, w okresie zaś od 1 do 5 b. m. ściągnięto już 56 tys. zł.

— Jak wymierzane będą podatki?

Co do wymiaru podatku, sądząc o równie pewne zmiany. Przewidywaliśmy materiał, który służył jako podstawa do wymiaru podatku opierał się na informacjach nadsyłanych przez Urząd Wolewódzki i Komisariat Rządu. Materiał ten częstokroć nieścisły, gdyż najczęściej przestarzały, powodował niestwierdzony wymiar podatku, a w rezultacie liczne reklamacje i przeciążenie pracą poszczególnych referatów.

Obecnie po porozumieniu się z Izłą Skarbową uzyskiwać będziemy materiał w inny sposób, a mianowicie:

Sami płatnicy będą składali odpowiednie zeznania, a właściciele domów specjalne wykazy tego rodzaju, przy jednoczesnym każdorazowym powiadamianiu o wszelkich zmianach, przesyłać będą Magistratowi. Materiały zaś z Urzędu Wojewódzkiego i Komisariatu Rządu służyć będą do kontrolowania tych zeznań.

— Czy zmiany pozwolą na zmniejszenie ilości pracowników i lepsze ich wykorzystanie?

Bezwarunkowo. Samo zreorganizowanie referatów w terytorjalne pozwoli ograniczyć się do 4—5 urzędników w każdym referacie, zaś co do referatu egzekucyjnego widzimy, że 28 sekwestratorów w miesiącu wrześniu zrobiło więcej niż 42 w sierpniu.

— Na tem wywiad kończymy dziękując uprzejmie za garść udzielonych nam informacji i ciesząc się w duchu z wszystkich płatników podatkowych, dla których reorganizacja będzie zakończeniem „golgoty podatkowej”.

budowań. W przeciwnieństwie do polityki b. Komitetu — zdecydowano usunąć na ostatni plan wznoszenie domów dochodowych.

Z kolei zebrani postanowili przeprowadzić statystykę w dziedzinie warunków, w jakich ludność obecnie mieszka. Następnie zaś omawiana była sprawa wyznaczenia źródła pokrycia rochochodów Komitetu Rozbudowy. Po krótkiej dyskusji ustalono, iż Komitet będzie pobierał od zaciąganych na rozbudowę pożyczek następujące normy procentowe: od pożyczki do 100 tysięcy zł. — 1 1/2 proc., od pożyczki do 200 tys. zł. — 1 1/4 proc., od sumy zaś powyżej 200 tysięcy zł. — 1 procent.

W wyniku dyskusji uznano, iż przyznawany dotychczas na Wilno w stosunku rocznym kontyngens w kwocie około 2 milionów złotych jest niewystarczający i w związku z tem polecono przewodniczącemu wszcząć starania o powiększenie wzmiankowanego kontyngensu trzykrotnie, t. j. do 6 milionów złotych.

W końcu z Iona Komitetu wybrana została specjalna komisja w osobach pp. inż. Jensa, Zasztowa i Moksiewicza, która będzie miała za zadanie wspólnie z wydziałem pomiarów miejskich nadać kierunek przyszłemu budownictwu domów.

Na budowę nowych jednak domów potrzebne są nowe tereny i dlatego postanowiono zwrócić się do Magistratu i Rady Miejskiej o przydział nowych terenów pod rozbudowę. (S)

Gdzie stanie pomnik ś. p. Józefa Montwiłła?

We środę w godzinach popołudniowych w mieszkaniu prezesa T-wa Popierania Pracy Społecznej w Wilnie p. Ostrejki, odbyło się posiedzenie członków T-wa oraz przedstawicieli poszczególnych warstw społecznych w celu omówienia od dawna już projektowanej sprawy wzniesienia pomnika b. filantropowi i działaczowi społecznemu ś. p. Józefowi Montwiłłowi.

W czasie debat, na wniosek wy-

sunięty przez większość zebranych, postanowiono wybrać miejsce na wzniesienie tego pomnika na placu przy kościele Franciszkańskim.

Wobec tego jednak, że plac ten jest własnością miejską, przeto polecono odnośnie Komisji zwrócić się do Magistratu z prośbą o wskazanie i dorwanie Komitetowi miejsca na cel powyższy.

Należy przypuszczać, iż Magistrat m. Wilna odniesie się do pomienionej sprawy przychylnie.

Dziś: N. M. P. Różanowiej.
Jutro: Briggity Wd.
Wschód słońca—g. 5 m. 46
Zachód " " g. 17 m. 03

URZĘDOWA

— Przyjęcia u p. wojewody. W dniu 6 b. m. p. wojewoda przyjął p. starostę Stanisławskiego, p. Czumę i kuratora Wileńskiego Okręgu Szkolnego dr. Ryniewicza.

MIEJSKA.

— Z posiedzenia miejskiej Komisji Finansowej. W ubiegły wtorek odbyło się przygotowane posiedzenie radzieckiej Komisji Finansowej, na którym postanowiono w terminie od 1-go października b. r. do 1 kwietnia 1928 r. asygnować co miesiąc po 5000 zł. na dożywianie dzieci szkół powszechnych. Wniosek członków Komisji—Żydów, co do przedziałania miesięcznie 56 proc. wzmiankowanej wyżej sumy na dożywianie dzieci szkół żydowskich postanowiono uchylić ze względu na to, iż suma ta przeznaczona jest dla wszystkich bez wyjątku dzieci szkół powszechnych.

Następnie na porządek dzienny wpłynęła sprawa przyznania pracownikom miejskim zasiłku mieszkaniowego, wypłacanego ustawowo pracownikom państwowym. Z powodu braku odpowiednich kredytów Komisja postanowiła wypłacić obecnie tytułem zaliczki 50 proc. należnej sumy, resztę zaś po wynalezieniu źródła pokrycia.

Dodatkowe opłaty za energię elektryczną na akcję pomocy bezrobotnym w kwocie 10 groszy od kilowatu postanowiono przedłużyć na 3 miesiące.

Wreszcie podanie Komendy Garnizonu miasta, co do umorzenia podatku w kwocie 150 zł. za korzystanie z Ogrodu Bernardyńskiego załatwiono przychylnie. (S)

— Konkurs na budowę piekarni mechanicznej w Wilnie. Jak już w swoim czasie podaliśmy Magistrat m. Wilna ogłosił konkurs na budowę w Wilnie piekarni mechanicznej. Z szeregu zgłoszonych do konkursu firm na czoło obecnie wybijają się firmy wiedeńska i francuska. Ta ostatnia przeprowadziła budowę piekarni mechanicznych w Paryżu i Medjolanie. (S)

SANITARNA

— Lustracja sanitarna miasta. Ostatnio Urząd Wojewódzki polecił władzom samorządowym łącznie z policją przeprowadzić szczegółową lustrację sanitarną miasta. Jak się dowiadujemy w dniu wczorajszym specjalna komisja dokonała wzmiankowanej wyżej lustracji na terenie III-go komisariatu. Stwierdzono, iż szereg domów nie odpowiada wymaganiom przepisów sanitarnych. (S)

OPIEKA SPOŁECZNA.

— Kwesta uliczna na rzecz schroniska im. K. Zubowicza. Schronisko dla sierot chrześcijańskich im. K. Zubowicza (dawne Pogotowie Ratunkowe), które dotychczas zawsze starało się własnymi środkami zaspakajając wszystkie swoje potrzeby, znajduje się obecnie w krytycznej sytuacji materialnej. Nadchodząca zima przypomina o tym, że wychowankowie i wychowawcy nie mają ani ubrania, ani ciepłego ubrania. Wobec tego zarząd schroniska postanowił urządzić na ten cel kwestę w niedzielę dn. 9 października b. r. To też obecnie zwraca się do ofiarnego społeczeństwa wileńskiego z gorącym apelem, aby przypomnieli sobie w niedzielę o tych wszystkich małych potrzebujących pomocy i złożyli swój ofiarny grosz, za co zgóry w imieniu swych wychowanków zarząd składa serdeczne „Bóg zapłać“.

Zebrań organizacyjnych i rozdanie skarbonki odbędzie się dnia 7 b. m. o godz. 6-tej p. p. w lokalu Banku Ziemińskiego przy ul. A. Mickiewicza 8.

ROZNE.

— Poradnia Polskiej Macierzy Szkolnej dla samouków. Poradnia Macierzy udziela bezpłatnie drogą korespondencyjną porad i wskazówek, informuje w sprawie egzaminów, wymagań, kwalifikacji, kursów, wypożycza programy, poleca profesorów, korespondentów i t. p. Na odpowiedź z poradni należy załączyć kopertę z dokładnym wypisanym adresem i naklejonym znaczkiem pocztowym.

Biblioteka nauczycielska wypożycza podręczniki na przystępnych warunkach na dłuższy okres czasu. W zgłoszeniach listowych należy wymienić tytuły i autorów książek, okres, na który się wypożycza, oraz dokładny adres dla wysyłki pocztowej.

— Program Tygodnia Obrony Przeciwgazowej. Za zezwoleniem p. ministra Spraw Wewnętrznych, a przy poparciu p. wojewody wileńskiego zostaje urządzony „Tydzień Obrony Przeciwgazowej” na terenie Wileńszczyzny z następującym programem w Wilnie:

W dniu 8-go b. m. godzina 12 będzie wygłoszony krótki odczyt w kinie Miejskim dla młodzieży szkolnej na temat „Charakterystyka gazów bojowych jako trucizn i obrona przeciwgazowa”, poczem bezpośrednio zostanie wyświetlone dwa filmy 1-szy pod tytułem „Obrona przeciwgazowa”, ilustrujący w poglądowy sposób wojnę chemiczną i środki obrony przed gazami trującymi — drugi pod tytułem „Nie wytrują nas wrogowie” zawiera inscenizowane zdjęcia francuskie, obrazujące walki gazowe podczas wojny światowej.

W dniu 9-go b. m. godzina 12 zostanie zademonstrowane przykrycie wielkimi chmurami dymów obiektów w rejonie placu Katedralnego dla zasłonięcia wzroku lotnikom — w międzyczasie pokaz przez oddziały wojska sprawnego użycia masek gazowych — nadto publiczność będzie miała możliwość zetknąć się z gazem łąjącym jednak nieszkodliwym dla oczu. Podczas tych operacji przygrzać będzie orkiestra 1 p. p. Leg.

Przy wejściu na plac Katedralny zarząd uprzejmie prosi o nebywanie 50-cio groszowych żetonów na rzecz Towarzystwa Obrony Przeciwgazowej.

W dniu 10-go b. m. godzina 12 zostanie wygłoszony odczyt dla p. członków Policji Państwowej i Straży Ogniowej również w kinie Miejskim na temat „Zagadnienie broni chemicznej w przyszłości”, następnie zademonstrowane będą dwa filmy instrukcyjny i propagandowy, ilustrujące dokładnie środki ochronne, walkę i obronę przeciwgazową.

Poza tym kino Miejskie i Kolejowe oprócz własnych obrazów wyświetlać będą dodatkowo dla publiczności przez szereg dni filmy pod tytułem „Nie wytrują nas wrogowie” i „Obrona przeciwgazowa”.

Zarząd nadmieniał, że na żądanie instytucji i stowarzyszeń będą mogły być wygłaszane odczyty poparte przez przemysł z dziedziny walki gazowej. W tej sprawie prosimy zwracać się do Zarządu T. O. P. Zakład Farmakognozji U. S. B. ul. Objazdowa 2, względnie do Czerwonego Wileńskiego Krzyża.

Uwaga: Powyższe filmy wyświetlane będą również na prowincji wraz z odczytami dla zaznajomienia szerszego ogółu ludności ze skutkami walki gazowej i koniecznością przygotowywania się do obrony przeciwgazowej.

Teatr i muzyka.

— Teatr Polski (sala „Lutnia“). Dzisiejsza premiera. Dziś komedia M. Hennequina i R. Collusa (autora kom. „Codziennie o 5-cj”) p. t. „Królowa Biarritz“.

— Dla młodzieży. Jutro o godz. 4 m. 30 popoł. grany będzie specjalnie dla młodzieży „Pan Jowialski” Al. Fredry. Ceny miejsc od 20 gr. do 1 zł. 50 gr.

— Koncert-porannek w Teatrze Polskim. W niedzielę 9 b. m. o godz. 12 m. 30 popoł. wystąpi raz jeden w Teatrze Polskim znany Wilno utalentowany artysta Sergiusz Benoni (bas-baryton) który wykona szereg pieśni oraz arj operowych: Bellini, Beethoven, Czajkowski, Moniuszko, Mozart, Niewiadomski, Rubinsztejn i inni.

Radjo.

PIĄTEK 7 października.
Warszawa 10 kw. 1111 m.

12.00. Komunikaty. Nadprogram.
16.40. Odczyt p. t. „Najnowsze kierunki radioobornictwa” wygł. dr. M. Henzel.
17.05. Odczyt p. t. „O ostatnich bojach pod Radzyminem” wygł. p. Andrzej Wodzinowski.
17.45. Koncert popołudniowy.
19.30. Odczyt p. t. „Parę słów o zeglarstwie” wygł. p. Zygmunt Różański.
20.15. Transmisja koncertu symfonicznego z Filharmonii warszawskiej.
22.0. Komunikat policji. Sygnal czasu.
Komunikat lotniczo-meteorologiczny.
Komunikat P. A. T. Nadprogram.

Na wileńskim bruku.

— Zbiegił umysłowo-chory. Ze szpitala św. Jakóba, zbiegił umysłowo-chory chory Julian Parafianowicz.
— Znaczący kradzież. Zewel Kessel zam. przy ul. Żydowskiej 5, zameldował o kradzieży biżuterji i garderoby, ogólnej wart. 1.500 zł.

Plenarne posiedzenie Wojewódzkiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysp. Wojsk.

W dniu 5.X b. r. w Urzędzie Wojewódzkim pod przewodnictwem wojewody Raczkiewicza odbyło się 2 plenarne posiedzenie Wojewódzkiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

W posiedzeniu wzięli udział: gen. Popowicz, inż. Staszewski, mec. Abramowicz, prof. U. S. B. Patkowski, dr. Brokowski, mjr. S. G. Sokółowski (z ramienia D. O. K. III) oraz kpt. Kawalec.

Zebrań zgaił wojewoda, który przedstawił pokrótce przebieg dotychczasowych prac Komitetu, oraz rezultaty swej konferencji jak w sprawach w. f. i p. w. odbył w Warszawie z dyrektorem Państw. Urzędu W. F. i P. W. i płk. Ulychem.

Ze strony władz kierujących ogólnopaństwową akcją w. f. i p. w. otrzymał p. wojewoda zapewnienie jaknajdalej idącej pomocy finansowej, oraz stwierdził żywe zainteresowanie się tych władz potrzebami wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w województwie wileńskim.

Po zatwierdzeniu regulaminu wewnętrznego wybrano jako wiceprzewodniczącego Woj. Komitetu gen. Popowicza, oraz postanowiono wystąpić do Państw. Urzędu W. F. i P. W. z wnioskiem o zatwierdzenie na stanowisku sekretarza Komitetu kpt. Kawalca. Jednocześnie

Miejski Komitet Wychowania Fizycznego i Przysp. Wojskowego.

Zatwierdzony został Miejski Komitet W. F. i P. W. w następującym składzie:

Przewodniczący—prezydent miasta Folejewski Józef, jako członekowie: prof. U. S. B. Czetkowski Tadeusz, Komisarz Rządu na m. Wilno Strzeziński, wice-prezydent m. Wilna inż. Czyż, instruktor W. F. i P. W. kurator p. Czyżewski, oficer P. W. 5-go p. p. leg. kpt. Zgłobicki, lekarz kpt. dr. Goliński, komendant miasta mjr. Dworak, referentka pracy P. W. kobiet p. Kudelska, p. Jasiński (Sokół), p. Trzaska - Pokrzewiński (Zw. Strzelecki), p. Grzesiak (Harcerstwo płk. rez. Piasecki (Stow. Mi. Polsk.), p. Kamiński Jerzy, inż. Szadziejewicz, kpt. Łepkowski, insp. Praszalowicz, dr. Globus, p. Zalisz i p. Dowbór.

Sprawca rabunku przy ul. Lwowskiej aresztowany.

W dniu wczorajszym władze śledcze prowadząc dochodzenie w sprawie napaadu rabunkowego u zbiegu ulic Lwowskiej i Bołupskiej na braci Szabowski, którym zabrawano gotówkę 3000 zł. wpały na trop sprawców napaadu, a nocy ubiegłej na moście Kalwaryjskim aresztowano jednego ze sprawców napaadu niejakiego Piotra Jezerskiego. Jezerski lat około 22 zamieszkały przy ul. Lwowskiej 47, znanym był policji jako notoryczny złodziej karany sędziwnie.

Ujęty do winy się nie przyznał jednakże nie mógł wykazać swego „alibi” i udzielił policji informacyj o miejscu swego przebywania podczas napaadu. Śledztwo w tej sprawie trwa—Jezerskiemu grozi sąd doraźny.

Ujęcie niebezpiecznego bandyty.

W dniu wczorajszym organa policyjne aresztowały niejakiego Kalamara vel Zamojskiego Władysława, poszukiwanego bezskutecznie już od miesiąca czasu przez Urząd Śledczy w Grodnie. Aresztowany Zamojski, którego właściwe nazwi-

nie postanowiono zaprosić na stałe do Komitetu w charakterze delegata przedstawiciela D. O. K. III mjr. S. G. Sokółowskiego.

Z kolei wygłosił kpt. Kawalec dłuższy referat na temat programu prac. Woj. Komitetu, po którym wywiązała się ożywiona dyskusja.

W wyniku tej dyskusji postanowiono ująć obszerny materiał referatu w konkretne wnioski, które będą poddane pod obrady na następnym posiedzeniu.

W dalszym przebiegu obrad powołano do życia Miejski Komitet W. F. i P. W. z prezydentem m. Wilna mec. Folejewskim na czele.

Ponadto postanowiono:

1) powołać do Komitetu w zastępstwie prof. Patkowskiego prof. U. S. B. p. Landego,

2) zaprosić na jedno z najbliższych posiedzeń Wojewódzkiego Komitetu W. F. i P. W. dyrektora Państwowego Urzędu W. F. i P. W. płk. Ulycha,

3) wystąpić z wnioskiem do odnośnych władz w sprawie przenaczenia na cele wychowania fizycznego hali przy ul. Mickiewicza,

4) uznać czasopismo Reduta, wydawane przez D. O. K. III dla propagandy wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego jako organ Woj. Komitetu W. F. i P. W.

Następne posiedzenie Komitetu odbędzie się za tydzień.

SPORT.

Szansę Wilna w pięcioboju o mistrzostwo Polski.

Szansę Wilna w pięcioboju lekkoatletycznym o mistrzostwo Polski uzależnione są w dużej mierze od współzawodników.

O ile do Wilna przyjedzie Cejzik (Polonia) zdobycie mistrzostwa Polski przez tego wybitnego lekkoatletę jest więcej niż pewne.

Walka o drugie miejsce rozegra się prawdopodobnie pomiędzy Dobrowolskim (A. Z. S. Warszawa) i Wieczorkiem (3 p. saperów). Rozważmy szanse obydwój konkurentów: Dobrowolski zajmie z wszelką pewnością pierwsze miejsce w biegu 200 mtr. (niżej 24 s.) i w rzucie oszczepem (ostatni wynik 49,38 mtr.), natomiast Wieczorek ma pewne 1 miejsce w rzucie dyskiem (37—38 mtr.), oraz w biegu 1500 mtr. (4:50—5 m.). Zdecyduje o drugim miejscu jak się zdaje skok w dal. W ostatnich zawodach w 10 boju Dobrowolski uzyskał wynik 607 cm., więc i tu Wieczorek może mieć pewne szanse.

Mamy nadzieję, że ten utalentowany i ambitny zawodnik da za siebie wszystko, aby godnie reprezentować lekką atletykę okręgu wileńskiego.

Przy dobrej kondycji 3 miejsce może zająć Halicki (W. K. S. Pogoń) względnie Żardzin (Zw. Strzelecki).

Za kilka dni sytuacja się wyjeśni.

Co słycać z pływanią?

Przed kilku dniami Państwowy Urząd W. F. i P. W. przesał Woj. Komitetowi W. F. i P. W. szkice pływali opracowane przez inż. Miecznikowskiego, które w ogólnych zarysach zostały zaakceptowane. Po dokonaniu pewnych uzupełnień zgodnie z życzeniami P. U. W. F. i P. W., co nastąpi w najbliższych dniach wyjeździemy w następnym stadium prac przygotowawczych do budowy pływali. Oby jaknajprędzej!

Wleści z całej Polski.

Mistrzostwo ligi państwowej zdobędzie z wielką pewnością Wilna, która prowadzi 39 pktami i ma tylko 2 mecze jeszcze do rozegrania. I. F. C. (niemiecka drużyna z Katowic) wobec ostatniej porażki z Legią warszawską (5,0) spada na drugie miejsce.

Zimowy obóz olimpijski narciarzy otwarty został przed paru dniami w Zakopanem. W obozie tym bierze udział 26 najlepszych narciarzy z całej Polski.

W Królewskiej Hucie otwarty został w obecności Prezydenta Rzeczypospolitej wspaniały stadion sportowy wybudowany przez miasto. Przykład godny naśladowania.

Mecz kobiecej Polska—Austria odbędzie się dn. 9-go października w Krakowie.

Humor.

— Pozwoli pani, że ją odprowadzę do domu...

— Dziękuję bardzo, sądzę, że pan na to za przesy.

— O, przepraszam, nie wiedziałem, że pani już tak stara.

Rozmaitości.

Zagadnienie ochrony rasy białej w Ameryce.

Z Atlanty donoszą, że gubernator stanu Georgia podpisał nową ustawę, przewidującą rejestrację wszystkich mieszkańców stanu tego celem zapobieżenia małżeństwom białych z osobami, w których telu stan Georgia zamierza zbadac pochodzenie rasowe każdego obywatela i utrzymać specjalne urzędy, w których prowadzone będą dokładne rodowody całej ludności. Śluby w stanie Georgia odbywać się będą mogły na przyszłość dopiero w 10 dni po zgłoszeniu przez narzeczonego w urzędzie stanu cywilnego ich zamiaru wstąpienia w związek małżeński. Władze chcą w ten sposób mieć dość czasu na dokładne zbadanie pochodzenia rasowego przyszłych małżonków. Autor nowej ustawy, James Davisa uważa, iż zrzucenie tego jest bezwzględnie konieczne, jeśli biali mają utrzymać swą krew w zupełnej czystości rasowej i zapewnić sobie panowanie w kraju na przyszłość. Davis twierdzi, że upadek wszystkich wielkich narodów świata spowodowany został jedynie na skutek nadmiernej ilości małżeństw mieszanych między rasą wyższą a niższą.

Wykonanie nowej ustawy powierzono stanowemu departamentowi zdrowia, który przeprowadzi na rejestrację ludności. Wszyscy mieszkańcy stanu Georgia zmuszeni będą podać swe pochodzenie rasowe z jaknajwiększą dokładnością. Czynniki miarodajne będą miały prawo odmówić wydania zezwolenia na zawarcie małżeństwa, o ile na podstawie aktów urzędowych stwierdzą, że przodkowie jednego z petentów byli pochodzenia murzyńskiego.

Niezwycie cenny kamień.

W południowo-afrykańskich kopalniach znaleziony został przed kilku miesiącami brylant niewielkiej coprawda stosunkowo wagi, gdyż tylko 17,5 karatów, ale przedstawiający wyjątkową rzadkość, kolor bowiem jego jest jaskrawo czerwony. Obecnie, po oszlifowaniu go przez mistrzów amsterdamskich, waży on już za ledwie 5,5 karatów, ale z racją tak wspaniałej purpurowej brylant, że fachowcy zaliczają czerwony brylant do kategorii klejnotów o bezcennej wprost wartości.

DRZEWKA i KRZEWY owocowe
oraz ozdobne zaklismyżowane, wyhodowane na miejscu w szkółkach.
Nowy, wielki, dobry wybór
polcają na sezon jesienny Szkółki Mazelewskie.
Wilno, Zawalna 6, m. 2.
Ceny przystępne. 5382-e

Podręczniki używane uniwersyteckie
kupuje i sprzedaje oraz zamienia na nowe płacąc najwyższe ceny.
Księgarnia Wacława Mikulskiego,
ul. Wileńska 25. Tel. 664. 5424-a

INTERNAT
Słóstr Misjonarek św. Rodziny dla pańienek kształcących się w zakładach naukowych, a także PRZEDSZKOLE dla dzieci od lat 4.
Róg Wielkiej i Szwarcowego 15, m. 1.
Warunki do omówienia na miejscu codziennie od godz. 9 rano do 6 wiecz. 5365-e-4

MEBLE Łóżka angielskie fabryki „Konrad Jar-nuskiewicz i S-ka” Tow. Akc. w Warszawie.
Meble gięte, fabr. „Thoneta”, otomany, materace, kredensy, stoły, krzesła, szafy, garnitury salonowe, meble biurowe i t. p.
POLECA
D. H. F. MIESZKOWSKI,
Wilno, ul. Ad. Mickiewicza 23 Tel. 2.99.
Na prowincję wysyłamy towary za zaliczeniem. 5417-a-3

TWO WYDAWNICZE „POGOŃ”
Sp. z o. o.
DRUKARNIA „PAX”
UL. ŚW. IGNACEGO 3. WILNO.
Telefon Nr 8-93
Wykonuje wszelkie roboty drukarskie i litograficzne szybko i dokładnie.
CZASOPISMA, KSIĘGI RACHUNKOWE, KSIĄŻKI I BROSZURY, TABELI, BILETY, PLAKATY, DRUKI KOLOROWE I ILUSTRACYJNE
CENY NISKIE. WYKONANIE DOKŁADNE I SUMIENNE.

Turbiny wodne systemu „Francisa”,
kompletne urządzenie młynów i kaszarni,
plany, projekta, kalkulacje na dogodnych ulgowych warunkach.
Fabryczny skład maszyn młynskich krajowych,
Reprezentacja firm zagranicznych.
Lokomobile i motory i instalacja światła elektrycznego. Reprezentant ST. STOBERSKI, Wilno, Mickiewicza 9, tel. 12-75. 5240-a

Pieniądze
w każdej sumie lokujemy na oprocentowanie.
Dom H. K. ZACHE-TA”, Gdańska 6, I piętro, tel. 9-05. 5408-h

Lekarz-dentysta
A. Kukujewa-Gawendo
przyjmuje: 10—2 i 4—6.
Ul. Ad. Mickiewicza 24—9.
W. Z. P. 16. 5337-e

Posiadam koncesję tytoniową.
Poszukuję współnika wraz ze sklepem.
Wiadomość: Administracja „Kurjera Wileńskiego”. 5423 e

Mojarzenia
małżeństw wyższych sfer, Hrabina Witoldowa Boin-Bańska, Poznań, Al. Marcinkowskiego 13. 5425-f

Domów
w centrum miasta i na przedmieściach poszukujemy do kupna za gotówkę
Dom H.K. ZACHE-TA”, Gdańska 6, I piętro, tel. 9-05. 5409-h

Poszukuję
spółników do dobrego interesu. Adm. „Kur.Wil.” Jagiellońska 3 pod W. A. 5414-e

1 lub 2 pokoje do wynajęcia
(wejście front., światło elektryczne).
Zarzeccze 17, m. 13.

Ogłoszenia do „Kurjera Wileńskiego”
prysijmo na najbardziej dogodnych warunkach
ADMINISTRACJA „Kurjera Wileńskiego” Jagiellońska 3

Choroby
wewnętrzne różnorodne—za każde (kita), radykalnie wylecza naturalista. Szopienice, Górny Śląsk”. Załączyc porto 40 groszy. 5328-e-5

Czy zapisałeś się na członka L. O. P. P.?